

Luceafarul de Mihai Eminescu - comentariu literar

Poema "Luceafarul" reprezinta, in contextul intregii noastre poezii nationale, si nu numai al celei eminesciene, fara nici o indoiala, expresia absoluta, testamentara, pe care o atinge, in ascensiunea ei necurmata, gandirea poetica si filozofica a lui Eminescu.

Treptele succesive prin care a trecut poema - cum atesta manuscrisele poetului, aduse la lumina tiparului de Perpessicius, cu toate variantele lui, in Editia monumentala, integrala, Mihai Eminescu - Opere, I-IV, 1939-1963 - dovedesc ca "de la lutul inanimat pana la statuia impietrita si fara de moarte" a Luceafarului i-au trebuit lui Eminescu zece ani de truda creatoare. De aceea, poate, Luceafarul Eminescu inregistreaza o imensa bibliografie - aproape o mie cinci sute de titluri. Este poemul despre care s-a scris aproape mai mult decat despre intreaga poezie romaneasca la un loc.

Trecand, asadar, prin numeroase variante succesive, din anii berlinezi ai poetului, 1872-1874, cand manuscrisele lui atesta inceputul, Luceafarul este finisat abia in 1882, cand Eminescu il citeste, partial, in sedintele "Junimii", in asistenta lui Maiorescu. Dar, in forma lui definitiva, poemul este publicat, in aprilie 1883, in Almanahul Societatii Academice Social - Literare "Romania juna", din Viena, sumar ilustrat de cei mai de frunte reprezentanti junimisti ai literaturii romane la acea vreme. Versiunea din Almanah este reprodusa, apoi, de revista "Convorbiri literare", in august 1883, si tradusa in limba germana de Mitte Kremnitz. Titu Maiorescu reia, apoi textul poemului, aparut in Almanah, dar inlatura din 392 de versuri, cate cuprinde aceasta versiune, un numar de 16 versuri, republicand poemul, numai cu 376 de versuri, in editia princeps, din decembrie 1883. Mai precis insa - modificarile facute de Maiorescu in editia din 1883, mentinute si in celelalte editii ale sale, ce au urmat acesteia, sunt urmatoarele: marele critic suprima strofa 3 (Ei numai doar dureaza-n vant etc.), din cele 11 cate cuprind raspunsul Demiurgului, inlocuieste versurile 3-4 din strofa 7 cu versurile "Tu esti din forma cea dintai, / Esti vecinica minune", si apoi elimina strofele 8,9,10 - reducand, astfel, textul poemului de la 98 de strofe la 94 strofe. Editia academica Perpessicius restabileste, in spirit critic, textul initial, dupa cel din Almanah, considerand intregul ca un neegalat poem simfonic. si, astfel, in editiile curente ale Poeziilor lui Eminescu, apare cand una cand alta din cele doua forme ale versiunii definitive - adica cu sau fara cele patru strofe.

Cat priveste izvoarele posibile ale Luceafarului, adica cele ce stau la indemana cunoasterii si constiintei noastre imediate, acestea ar putea fi: in primul rand, firesc, adanca si indelungata framantare morala si spirituala a lui Eminescu, amara lui experienta de viata, proiectata pe fondul societatii sau lumii in care traia, ajutat de o covarsitoare inteligenta si de o memorie a lucrurilor, cu nimic mai putin fenomenala, altfel spus, propria-i personalitate creatoare, conditia lui de geniu; in al doilea cand , folclorul national, cu gradinile lui paradisiace, incarcate de lumina si balsam, cu fantanile-i purificate, de continuu debit, ce sevele-i si fructele-i de aur, din care poetul si-a nutrit intreaga sa creatie literara. In al treilea rand, cu alte cuvinte un al treilea izvor al poemului eminescian, Luceafarul, este filozofia, indeosebi cea a lui Schopenhauer, privind ilustrarea teoriei despre geniu.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Dar punctul de plecare al lui Eminescu in Luceafarul este - dupa propria-i marturisire - basmul popular, muntenesc, "Fata in gradina de aur", cunoscut poetului din culegerea folclorica a germanului Kunisch, alcatuita in urma unei calatorii pe care aceste o facuse, in tarile Romane. Marturisirea sau insemnarea lui Eminescu sta inscrisa pe fila 56 a Manuscrisului 2275 si este reprodusa de Perpessicius in M. Eminescu - Opere, II, 1943, pag. 403.

"In descrierea unui voiaj in tarile romane, germanul K. povesteste legenda Luceafarului. Aceasta este povestea. Iar intelesul alegoric ce i-am dat este ca daca geniul nu cunoaste nici moarte si numele lui scapa de noaptea uitarii, pe de alta parte aici pe pamant nici e capabil a fericii pe cineva, nici capabil de a fi fericit. El n-are moarte, dar n-are nici noroc. Mi s-a parut ca soarta Luceafarului din poveste seamana mult cu soarta geniului pe pamant, si i-am dat acest inteles alegoric."

Basmul de la care pleaca poetul (Fata din gradina de aur) si pe care il prelucreaza in versuri povesteste despre o preafrumoasa fata de imparat, pe care tatal sau o tine inchisa, spre a o feri de privirile muritorilor si de ispitele lumii, intr-un palat construit numai din marmura, aur, argint si pietre scumpe, ce se afla intr-o "vale stearpa", unde stanci de paza inconjurau mareata adancime. Palatul era pazit de un fioros balaur. Dar vestea despre frumusetea fara de seaman a fetei de imparat, care statea aici inchisa impreuna "cu mai multe soate", se raspandise repede in lume. Auzi despre aceasta si un fiu de imparat, Florin, care, indraznet si viteaz cum era, porni in cautarea fetei cu gandul de a-i cuceri inima si o rapi. Dupa multe peripetii, el izbuteste sa ajunga la palatul preafrumoasei din gradina de aur si sa omoare balaurul.

In acest timp, fata, care statea si privea la fereastra palatului, este zarita de un zmeu ce calatorea prin apropiere. Atras de chipul ei fermecator, zmeul se indragosti de fata si se lasa sa cada din inaltimile cerului in palat, luand chipul unui tanar de o rara frumusetate, care marturisi fetei iubirea lui si o ruga sa-l urmeze in tinuturile nemuririi. Fata insa refuza sa-l urmeze, cerand sa devina el muritor, ca orice alt pamantean, daca vrea sa-l indrageasca.

Intre timp, isi facu aparitia feciorul de imparat, Florin, de care fata se indragosteste de indata si se lasa rapita de el.

Zmeul, care urcase in Cer pentru a cere lui Dumnezeu sa-l dezlege de nemurire, ii vazua de aici, pe Pamant, pe cei doi indragostiti impreuna. El pravalui atunci cu manie o stanca asupra fetei, omorand-o. Muri insa si feciorul de imparat de durerea pricinuita de pierderea iubitei. In urma acestei amare experiente, Zmeul se hotari sa ramana mai departe, nemuritor, in lumea lui din Cer.

Luceafarul pastreaza din basmul popular doar cadrul si ideea dragostei, cea peste fire, dintre o pamantean si o fiinta nemuritoare, apoi rugaciunea Zmeului catre Dumnezeu pentru a-l dezlega de conditia lui eterna, precum si refuzul lui Dumnezeu, care-i indreapta, in acelasi timp, privirile spre scena de dragoste de pe pamant dintre fata de imparat, ce-si uitase fagaduielile, si muritorul Florin. Tot astfel, Eminescu inlatura din basm si imaginea Zmeului care se razbuna, ca fiind necorespunzator firii si conceptiei sale umaniste, iar in locul acesteia introduce in poem imaginea

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

astrului nemuritor - Luceafarul -, care prefigureaza insusi chipul sau spiritual. Astfel, Eminescu da poemului sau o noua structura, asigurandu-i intrutotul caracterul de creatie originala, in care pulseaza, in expresie desavarsita, lirismul sau erotic si filozofic inegalabil.

Poem romantic, construit pe tema destinului omului de geniu intr-o lume marginita si meschina, incapabila de a-l intelege si ostila acestuia, Luceafarul este, in acelasi timp, un poem desavarsit al iubirii ideale, pe care poetul a cautat-o cu sete nestinsa toata viata, inaltandu-se inspre ea necontenit, ca o vampaie din propria-i mistuire.

Astfel, incepand cu formula introductiva, traditionala, a basmului care deschide actiunii o perspectiva mitica, atemporală, lasand-o in timpul primordial al genezelor:

A fost odata ca-n povesti,
A fost ca niciodata,
Din rude mari imparatesti
O prea frumoasa fata.

Luceafarul lui Eminescu povesteste, intr-un cadru de basm, iubirea stranie dintre Astrul serii si prea frumoasa fata de imparat - poveste care izvoraste din adancul nesatiu de iubire al poetului si rezervele acelui dor nemarginit, care nu l-a parasit niciodata, indreptandu-i mereu privirile catre firmament si eternitate.

Primele sapte strofe, care cuprind imaginile de baza ale poemului, ne-o arata pe aceasta prea frumoasa fata de imparat, visatoarea si melancolica, contempland Luceafarul, seara de seara, de la fereastra dinspre mare a castelului. La randu-i, Luceafarul, care "rasare si straluce pe miscatoarele carari" ale apelor, in fiecare seara, privind "spre umbra negrului castel", o indrageste si se lasa tot mai mult coplezit de dorul fetei de imparat.

Strofele urmatoare infatiseaza, intr-un peisaj unduitor, purtator de reverii, puternica iubire ce se infiripa intre Luceafar si prea frumoasa fata de imparat. Surprinsa de recile scantei ale Luceafarului, care arunca in iatacul fetei "o mreaja de vampaie", urmand-o adanc in vis "cand vine sa se culce", fata, care-i surade s-apoi ofteaza din greu, incepe sa-l imbie patetic:

- O, dulce-al noptii mele domn,
De ce nu vii tu? Vina!

Cobori in jos, luceafar bland,
Alunecand pe-o raza,
Patrunde-n casa si in gand
si viata-mi lumineaza!

In aceasta chemare a fetei, aprinsa de dor, Luceafarul se arunca fulgerator din inaltimi si se cufunda in mare, intrupandu-se, apoi, din adancul necunoscut al apelor, in chipul unui mandru voievod, cu parul de aur si ochi scanteietori, purtand pe umerii goi un giulgiu vanat, iar in maini un

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

toiag incunurat cu trestii. El marturiseste fetei ca, desi a coborat cu greu din sfera lui de sus, e gata sa-i urmeze chemarea. Dar, tata fiindu-i cerul si marea muma, el o invita pe tanara fecioara sa-si lase lumea ei, sa-i fie mireasa si sa-l urmeze in palatele lui de margean din fundul oceanului.

Fata de imparat, cu toate ca se simte puternic indragostita de Luceafar, isi da seama cat de imensa este distanta ce-i desparte si, temandu-se de chipul lui straniu, ea il refuza, nu insa fara o adanca parere de rau.

- O, esti frumos, cum numa-n vis
Un inger se arata,
Dara pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodata;

Strain la vorba si la port,
Lucesti fara de viata,
Caci eu sunt vie, tu esti mort,
si ochiul tau ma-ngheata.

Dupa cateva zile, Luceafarul apare iarasi pe firmament, iar fata, aducandu-si aminte de el in somn, il cheama din nou cu nostalgie. Luceafarul nu poate rezista nici de aceasta data chemarii fetei si, stingandu-se din cer cu durere, se reintrupeaza acum din vaile haosului, infatisandu-se fetei invismantat intr-un giulgiu negru, purtand pe vitele-i de par o coroana ce arde parca in vampa de foc a soarelui. El roaga pe fata sa-l urmeze acum in ceruri, soarele fiindu-i tatal, iar muma, noaptea.

Daca, la prima lui intrupare, Luceafarul ii apare fetei ca un inger, de asta data el i se infatiseaza ca un demon si, desi Luceafarul fagaduieste miresei sale, in cazul in care l-ar urma, "cununi de stele", oferindu-i chiar Cerul, pe firmamentul caruia, alaturi de el, o sa rasara ea insasi ca o stea, mai stralucitoare si mai mandra decat celelalte, fata totusi il refuza. Marturisindu-i insa cat de dureroasa si arzatoare ii este iubirea ce i-o poarta, fata il roaga din nou cu patetism sa coboare el pe Pamant, sa devina muritor, asemenea ei, de vrea sa-l urmeze cu credinta:

Ma dor de crudul tau amor
A pieptului meu coarde,
si ochii mari si grei ma dor,
Privirea ta ma arde.

Tulburat peste masura de refuzul fetei, de neputinta ei de a-si parasi lumea, iubirea lui fiind atat de puternica, Luceafarul este gata sa renunte chiar si la nemurire de dragul acestei copile si, rupandu-se din locul lui din Cer, se indreapta hotarat spre Dumnezeu sa-i ceara dezlegarea:

si se tot duceâ€¦ S-a tot dusâ€¦
Pierind mai multe zile.

Partea a doua a poemului urmareste idila dintre fata de imparat, pe care poetul o numeste

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Catalina, si pajul Catalin, staruind, mai cu seama, asupra usurintei cu care se stabileste legatura sentimentala dintre acestia, priviti ca exponenti ai lumii inferioare.

Astfel, in timp ce Luceafarul strabate imensitatile ceresti in zborul lui spre Dumnezeu, pajul Catalin, "baiat din flori si de pripas" se apropie cu indrazneala de Catalina si o imbie degraba intr-un ungher cu dragostea-i vicleana. Catalina, desi s-ar parea ca poarta inca in inima ei un dor nestins pentru Luceafar, nu-l indeparteaza pe Catalin, ba, pana la urma, cedeaza staruintelor acestuia, care o castiga, desi dragostea lui nu are nimic din profunzimea si maretia iubirii Luceafarului.

Catalina, coplesita de nostalgie, ii vorbeste si acum lui Catalin despre iubirea ei arzatoare pentru Luceafarul de sus, pe care il intelege si-l doreste, dar la inaltimea caruia nu se va putea ridica niciodata:

Lucesc c-un amor nespus
Durerea sa-mi alunge,
Dar se inalta tot mai sus,
Ca sa nu-l pot ajunge.

Patrunde trist cu raze reci
Din lumea ce-l desparte
in veci il voi iubi si-n veci
Va ramanea departe

sagalnicul Catalin, ademenind-o cu insistentele lui voluptuase, ii infrange totusi visul si dorul de Luceafar.

Partea a treia a poemului proiecteaza calatoria Luceafarului in Cosmos, prin sferele cereti, spre Dumnezeu, pentru a-i cere dezlegarea de vesnicie.

Zborul indraznet printre constelatii al Luceafarului este de o maretie uluitoare. Aripile-i cresc la dimensiuni uriase si-n drumul lui de fulger neintrerupt ratacitor printre stele, ca un gand purtat de dor, vaile Haosului se umplu de lumini ce izvorasc de pretutindeni, ca la-nceputul lumii:

Porni luceafarul. Cresteau
in cer a lui aripe,
si cai de mii de ani treceau
in tot atatea clipe.

Un cer de stele dedesupt,
Deasupra-i cer de stele -
Parea un fulger neintrerupt
Ratacitor prin ele

Dar iata-l pe Luceafar ajuns in fata Demiurgului, care salasluieste in infinitul spatial al Cerului, pe

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

care-l guverneaza din nevazut si de dincolo de timp:

Caci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochi spre a cunoaste,
si vremea-ncearca in zadar
Din goluri a se naste.

Impatimit de iubire, Luceafarul cere Atotputernicului - izvor de viata si datator de moarte - sa-l dezlege de vesnicia neagra si sa-l faca muritor ca pe oricare alt pamantean, ca sa se poata bucura, astfel, de viata si de multdorita ora de iubire

- De greul negrei vecinicii,
Parinte, ma dezleaga
si laudat pe veci sa fii
Pe-a lumii scara-ntreaga;

O, cere-mi, Doamne, orice pret,
Dar da-mi o alta soarte,
Caci tu izvor esti de vieti
si datator de moarte;

Reia-mi al nemuririi nimb
si focul din privire,
si pentru toate da-mi in schimb
O ora de iubire

Demiurgul, dupa ce il asculta cu ingaduinta, numindu-l acum Hyperion, cauta, apoi, uimit de rugamintea-i, sa-l convinga de zadarnicia hotararii lui, aratandu-i mai intai prapastia ce-i desparte pe nemuritori de micimea si vremelnicia muritorilor. Hyperion face insa parte din insasi fiinta Demiurgului, iar acesta ar insemna sa se anihileze pe el insusi, in ipostaza in care i-ar admite ruga. Ceva mai mult - Demiurgul il sfatuieste staruitor pe Hyperion sa renunte la gandul lui desert, caci de vesnicie nu-l poate dezlega, iar moartea nu i-o poate darui.

Ca sa-l convinga mai usor, Demiurgul il indeamna pe Hyperion sa priveasca spre Pamant si sa vada cu ochii lui ce-l asteapta acolo, printre oamenii obisnuiti, care dureaza-n vant deserte idealuri.

Cea de-a patra parte a poemului, ultima, revine, astfel, cu desfasurarea faptelor pe Pamant. La indemnul Demiurgului, Hyperion isi indreapta privirile in jos si, in asfintit de seara, el zareste pe Pamant, intr-un crang, sub umbrarul teilor, in lumina lunii, pe Catalina, imbatata de amor, alaturi de vicleanul muritor Catalin.

Vazandu-l stralucind din nou pe Cer, Catalina nu se sfieste sa impartaseasca acum Luceafarului fericirea ei efemera si-l roaga, coplecita de nostalgie, s-o inteleaga si sa coboare pe-o raza in codru, ca sa-i lumineze, de asta data, norocul.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Dezamagit profund de tot ce vede si aude, Luceafarul nu mai tremura acum ca-n alte dati in codri si pe dealuri si nu mai cade ca-n trecut, ci, ramanand in inaltul Cerului, el raspunde Catalinei sfidator, dar si cu dureroasa resemnare, pecetluindu-si, in acelasi timp, cu mandrie insingurarea vesnica in nemurire:

- Ce-ti pasa tie, chip de lut,
Dac-oi fi eu sau altul?

Traind in cercul vostru stramt,
Norocul va petrece,
Ci eu in lumea mea ma simt
Nemuritor si rece.

Pornind de la propria lui experienta de viata, Eminescu dezbate in Luceafarul problema geniului in termenii lui Schopenhauer, dar, cunoscuta fiind structura lui si formatia lui filozofica, el o rezolva la nivelul epocii sale, mai precis la nivelul perioadei in care incepe elaborarea poemului.

Luceafarul - adica Hyperion, cum e numit in partea a doua a poemului - reprezinta, in ascensiunea lui meditativa, insusi geniul poetului, cu care se confunda, destinul lor fiind acelasi. Creatorul de geniu fara noroc se detaseaza ca o imagine perfect conturata, in cadrul structurii estetice, care caracterizeaza poemul. El infatiseaza cele doua valente esentiale, si pururi solicitate, ale creatorului romantic - capacitatea de cunoastere si setea nemasurata de iubire.

Simbol al geniului, al omului superioritatii spirituale depline, Luceafarul, Hyperion, desi chinuit de o pasiune mistuitoare pentru fata de imparat, Catalina - fiinta obisnuita - are, totusi, o comportare titaniana. Ideea de la care pleaca Eminescu este aceea ca geniul, inaltandu-se in sfere spirituale oricat de inalte, nu poate trai izolat si, prin urmare, el aspira la apropierea, la comuniunea cu lumea obisnuita. Luceafarul, purtat de o astfel de aspiratie, se desprinde din sferele lui ceresti ca sa renasca de doua ori in chipul unui tanar de o frumusetate demonica, pentru a cuceri iubirea fetei de imparat. Mai mult decat atat - el doreste sa-si transforme iubita intr-o stea si s-o ridice in lumea lui, in sferele lui ceresti. Zadarnica ii ramane insa incercarea, caci fata de imparat nu-l poate urma, dar ii cere, de vrea sa-l indrageasca, sa coboare el din sferele lui inalte, pe Pamant, sa renunte astfel la nemurire si sa devina muritor ca si ea.

Drama Luceafarului, a lui Hyperion - adanca si fara de seaman - izvoraste din neputinta de a-si realiza aspiratiile, data fiind prapastia care exista intre idealul sau superior si marginirea lumii inconjuratoare.

Iubirea lui Hyperion pentru fata de imparat nu cunostea insa limite si se desfasoara la nivelul trasaturilor morale caracteristice omului superioritatii spirituale depline. In marturisirea iubirii sale, Hyperion dovedeste solemnitata si maretie morala, pe care le pun in lumina nu numai cele doua renasteri succesive, ce concretizeaza apriga lui dorinta de viata, de apropiere, dar si culmea incordarii active pe care o atinge setea lui nespusa de iubire, prin hotararea de a renunta la

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

nemurire, acceptand, astfel, in cele din urma, insasi ideea sacrificiului total:

- Tu-mi cei chiar nemurirea mea
in schimb pe-o sarutare,
Dar voi sa stii asemenea
Cat te iubesc de tare;

Da, ma voi naste din pacat,
Primind o alta lege;
Cu vecinicia sunt legat,
Ci voi sa ma dezlege.

Luceafarul isi ia, astfel zborul spre Demiurg, ca un fulger neintrerupt sau ca un gand purtat de dor. Identificat cu hotararea Luceafarului, poetul infatiseaza zborul in sus prin imensitatile spatiale ale Cerului intr-o suita de imagini de o uluitoare forta artistica. Ajungerea Luceafarului la Demiurg imbraca forma unei caderi phaëtoniene, dupa cum nemaipomenita ni se pare aceasta intuire a contractiei timpului intr-un zbor de lumina, intr-un fulger neintrerupt.

Hotararea Luceafarului de a renunta a nemurire de dragul fecioarei pamantene concretizeaza conceptia poetului despre iubire, privita ca un ideal superior, ca o inalta aspiratie care nu poate fi atinsa si realizata decat prin credinta, prin devotament si sacrificiu. Rugamintea pe care Hyperion o adreseaza Demiurgului de a-l transforma intr-un muritor simbolizeaza nu numai puterea de sacrificiu a omului superior, dar si actul de nesupunere, de razvratire fata de ordinea existenta si fata de fauritorul si aparatorul ei - care este Demiurgul insusi. Dragostea lui de viata, dorinta geniului de a trai in mijlocul colectivitatii umane se desprind limpede din gestul de suprema renuntare a Luceafarului la nemurire.

Demiurgul, surprins de ruga lui Hyperion, cauta sa-l convinga insa ca renuntarea la vesnicie nu este posibila, intrucat Hyperion este una cu insasi fiinta eterna a Demiurgului - acesta invederandu-i puterile divine, domnia lumii, sau vorbindu-i ca unui egal:
Noi nu avem nici timp, nici loc,
Noi nu cunoastem moarte.

Abia insa cand Demiurgul il indeamna sa priveasca pe Pamant si sa vada ce il asteapta acolo, Hyperion se trezeste din zadarnicul sau vis de dragoste pentru o muritoare si se hotaraste sa ramana mai departe in lumea lui "de sus", in cercul seninatatii lui tragice. Titan al sferelor siderale, egal cu sine insusi, fixat in destinul si in locul lui "de sus", coplezit acum de o melancolie impersonala, Hyperion elimina din sufletul sau orice resentiment si, in echilibrul pe care si-l restabileste prin revenirea din criza lui dionisiaca, cuvintele ce-i marturisesc renuntarea nu mai rasuna nici de amaraciunea dezamagirii, nici de sarcasmul din alte creatii ale poetului, nici de tristetea intunecata a gandului care iscodeste stramba alcatuire a lumii. Intr-o asemenea situatie, straduinta lui de a face inteles si urmat nu mai apare umilita, iar privirile lui raman acum indreptate contemplativ spre tariile vesnice ale Cerului.

Complexitatea morala a Luceafarului - Hyperion este, asadar, uluitoare.

Dar si fata de imparat, Catalina, intrupeaza un caracter complex, in planul vietii pamantenilor. In primul rand, pentru ca, intocmai cum Luceafarul aspira la implinirea iubirii sale cu o muritoare, tot astfel Catalina aspira la iubirea deplina cu cel de sus, de care se simte vrajita, aspira la implinirea acestui ideal, aspira la o viata superioara. Asadar, si Catalina isi are drama ei. Drama Catalinei izvoraste, insa, din ciocnirea acestei nobile aspiratii cu conditia ei de muritoare, cu firea ei pamanteasca, marginita, care nu-i ingaduie sa se ridice la inaltimea lui Hyperion.

Visatoarea fecioara craiasa inca fara nume, in prima parte a poemului, poetul denumind-o simplu o prea frumoasa fata - se zbata intre dragostea ei pentru Luceafar si teama de strania lui infatisare. Ea il vede cand ca pe un mort frumos cu ochii vii, cand ca pe un strain la vorba si la port, cand ca pe un demon de neinteles. Subliniind, ea insasi, distanta ce-o separa de Luceafar si, in egala masura, potrivirea ei cu pajul, Catalina inca isi mai intoarce privirile si ruga, cu nostalgie, spre Luceafar, ca spre o lume a visurilor ei. Fata cere, de fapt, Luceafarului sa-si sacrifice nemurirea, adica sa devina muritor, sa prinda chip pamantesc, ca ea. Cerandu-i renuntarea la nemurire, ea ii cere, de fapt, viata, manifestare, intrupare concreta si deplina, ii cere caldura iubirii adevarate. Adica, sa inceteze a mai fi acel mort frumos cu ochii vii; ii cere sa fie, sa existe, ca ea si ca altii; caci eu sunt vie, tu esti mort si ochiul tau ma-ngheata.

Deosebirea de esenta dintre fata de imparat, Catalina, si Luceafar, caruia ii cere supremul sacrificiu, este evidenta. Caci, in timp ce Luceafarul, manat de neistovita sete de implinire a iubirii lui, se indreapta spre Demiurg pentru a-i cere sa-l dezlege de nemurire - geniul, ca si Luceafarul, traind in lumea astrilor, in afara intereselor individuale - zbuciumul Catalinei nu tine mult, conditia ei telurica determinand-o sa-si daruiasca, intre timp, inima unui muritor cu soarta ingemanata. Neputand sa se ridice la inaltimea unui ideal, desi vrea sa se transporte pe planul unei existente superioare, Catalina se impaca, pana la urma, cu o iubire pamanteasca obisnuita, lipsita de orice sens superior.

Demiurgul - principiul si izvorul suprem al lumii si al ordinii universale - arata lui Hyperion planul si sensurile existentei lui inalte si nemuritoare. El simbolizeaza ideea de armonie imuabila a Cosmosului, iar prin raspunsul lui la ruga lui Hyperion, Eminescu isi marturiseste mai clar decat oriunde in economia generala a poemului, viziunea lui despre structura statica si ierarhica a lumii. Demiurgul reprezinta gandirea creatoare, gandirea rece, lucida, opusa aspiratiei determinata de reverie. Menirea sa este aceea de arata necrutator adevarul obiectiv, de a demonstra si a demasca.

Ultimele faze ale elaborarii poemului scot in evidenta faptul ca Eminescu acorda o atentie nemasurata valorificarii sursei initiale folclorice si fondului vechi de cuvinte ale limbii noastre, imputinand considerabil numarul neologismelor, in cristalizarea materiei, a celor mai inalte valori muzicale, picturale, poetice, arhitectonice, subliniate in succesiunea, aparent atat de simpla, a versurilor. Forma definitiva a poemului pastreaza un numar foarte redus de neologisme: amor,

anin, demon, distrasa, haos, himeric, divina, nimb, palid, sfera, repaos etc. Poetul izbutind o adevarata performanta in realizarea grandioasa a acestei alegorii, cu sensuri filozofice, multiple si permanente, in 98 de strofe, numarand 392 versuri si numai 1908 de cuvinte, dintre care 1688 sunt de origine latina.

Folosind nebanuite intuitii ale fanteziei poetice, in revarsarea lirica a sufletului sau, dincolo de densitatea luminoasa a imaginilor, a atator epiteze morale si fizice, metafore, comparatii si expresii specific romanesti, populare sau eminesciene, poetul recurge in Luceafarul, in procesul de concentrare a expresiei, la simplitatea clasica a versurilor, care-i ingaduie succesiunea rapida de amanunte descriptive si de idei polarizate in jurul temei fundamentale.

Versurile, uneori incarcate de sensuri ca niste aforisme, sunt grupate in strofe catrene, cu perioade iambice de 8+7 silabe, apropiate de ritmul baladelor.